

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 20 april 2017
Ons kenmerk 16/3.2/2017001077
Behandeld door de heer W.P.C. Voerman (0592) 36 56 59
Onderwerp: Laaggeletterdheid en boekje 'Lokale Liefde Drenthe'

Geachte voorzitter/leden,

In de nota Visie op krimp en leefbaarheid 2016-2020 die in juni 2016 door uw Staten is vastgesteld staan ambities verwoord ten aanzien van het terugdringen van de laaggeletterdheid in Drenthe.

Op 7 april 2017 is er in het provinciehuis een mini conferentie over laaggeletterdheid gehouden waar de voortgang werd besproken en een boekje over het thema werd gepresenteerd. Een aantal van uw leden was bij deze conferentie aanwezig, maar met deze brief willen wij het boekje aan u allen aanbieden.

Actuele ontwikkeling is dat in Drenthe, op initiatief van gemeenten, steeds meer Taalhuizen worden ingericht. Het Taalhuis is een herkenbare plek waar iedereen terecht kan die moeite heeft met lezen, schrijven of het omgaan met de computer.

Binnen deze taalhuizen wordt samengewerkt door partners als de bibliotheek, het onderwijs, welzijn, de Sociale Teams, en de Stichting Lezen en Schrijven. Deze ontwikkeling wordt vanuit het Bondgenootschap voor een geletterd Drenthe gestimuleerd en goede voorbeelden in de aanpak worden gedeeld.

Wij ondersteunen gemeenten en stakeholders via een jaarlijkse subsidie aan het Bondgenootschap, via een opdracht aan Biblionet Drenthe voor innovaties van het netwerk Drentse bibliotheken, via ons netwerk in de arbeidsmarkt en waar nodig via onderzoek en monitoring via de Onderwijsmonitor vanuit het Trendbureau Drenthe i.o. Te denken valt aan het doen van nader onderzoek inzake de relatie tussen laaggeletterdheid en armoede, zoals dat onlangs ook in Fryslân is uitgevoerd. Ook leveren wij een bijdrage aan de aanpak door culturele initiatieven te ondersteunen die de problematiek bespreekbaar maken bijvoorbeeld via een theatervoorstelling of een film.

Het boekje 'Lokale Liefde Drenthe' is een verhalenbundel in begrijpelijke taal, geschreven door Drentse schrijvers. In de bundel staan herinneringen van laaggeletterden die een (taal)cursus volgen in Drenthe. De bundel is een initiatief van schrijfster Karin Giphart en wordt uitgegeven door Stichting Lezen & Schrijven. De verhalen dienen als oefenmateriaal voor cursisten en als inspiratie voor vrijwilligers of partners. Want iedereen kan de stap zetten om beter te leren lezen en schrijven. Voor meer informatie kunt u kijken op lezenenschrijven.nl en taalvoorhetleven.nl.

Wij hopen dat het boekje u een nog beter zicht geeft op de ervaringen van laaggeletterden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

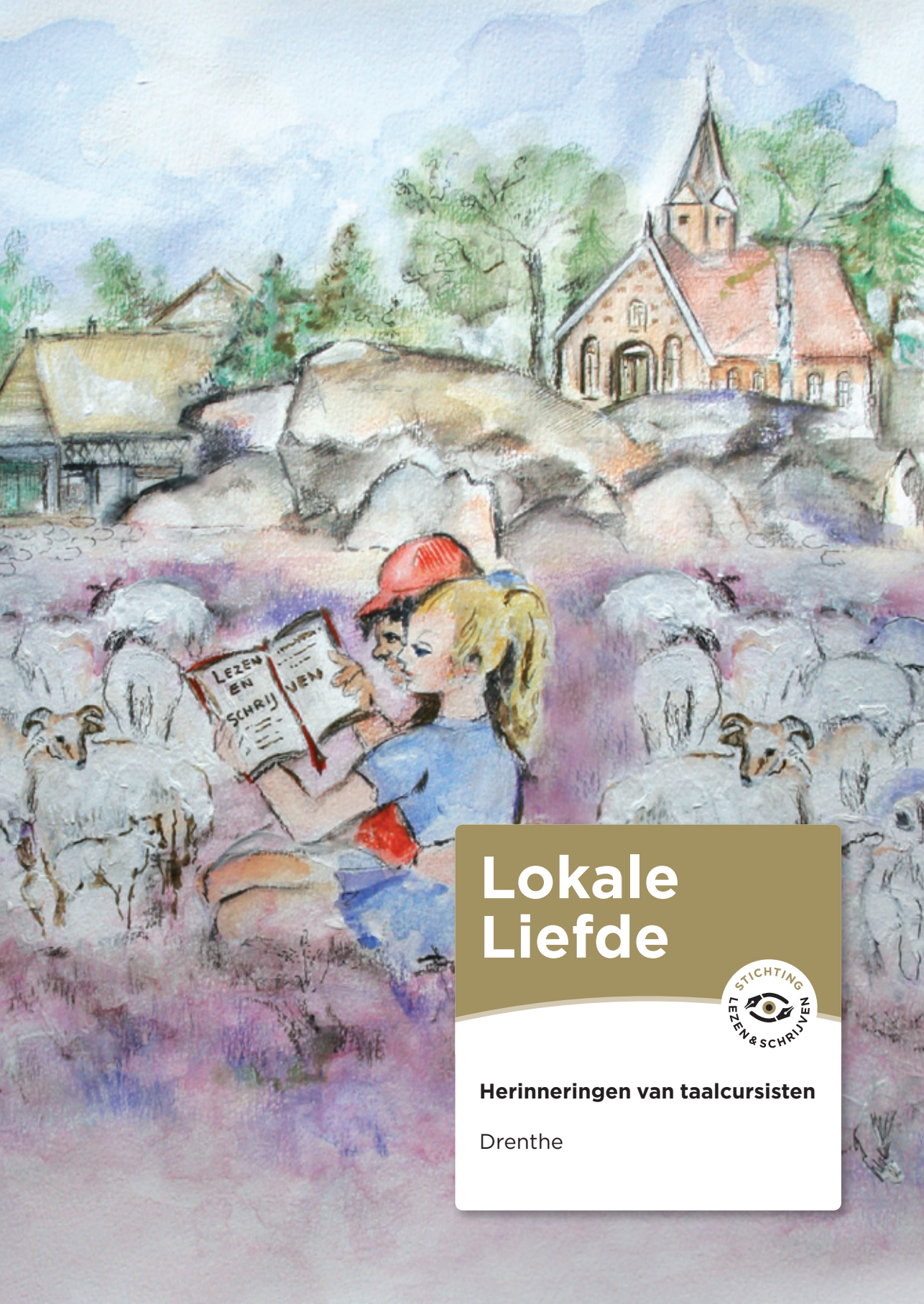

, secretaris

, voorzitter

Bijlage: Boekje 'Lokale Liefde Drenthe'
mb/wa/coll.

Lokale Liefde

Herinneringen van taalcursisten

Drenthe

Lokale Liefde Drenthe

Voor de lezer

Verhalen in makkelijke taal.

Voor de taalcoach

Verhalen in makkelijke taal opklimmend van 1F naar 2F.

ISBN/EAN 978-90-78261-16-2

Colofon

Lokale Liefde is een uitgave van Stichting Lezen & Schrijven.
Deze publicatie is onderdeel van het ondersteuningsprogramma
Taal voor het Leven. Dit programma wordt aangeboden door
Stichting Lezen & Schrijven en gefinancierd door de Rijksoverheid.

Ken je iemand die moeite heeft met lezen en schrijven of ken je
iemand die anderen graag wil helpen als taalvrijwilliger? Bel dan
naar onderstaand telefoonnummer voor advies.

Woord vooraf

Taal is contact

Mensen hebben behoefte aan contact. Contact met anderen maakt het leven de moeite waard. Taal is daarbij heel belangrijk. Bijna iedereen kan via gesproken taal contact maken. Maar is dat voldoende? Steeds meer gaat het contact in onze samenleving via het geschreven woord. Nou ja geschreven? Er wordt steeds meer getypt. Met tien vingers of met de duim. Het schermpje is inmiddels ons nieuwe venster op de wereld.

Voor iedereen? Ongeveer 45.000 Drenten kunnen niet goed lezen en schrijven. Moeite om een appje te typen, een contract te lezen, een bijsluiter te begrijpen of een kaartje uit de automaat te halen. Laaggeletterd heet dat. Eigenlijk best wel een heel mooi Nederlands woord. Maar met een dramatische inhoud: isolement, schaamte, een negatief zelfbeeld. Laaggeletterdheid betekent ook vaak: laagbetaald werk. Er is een direct verband tussen laaggeletterdheid en de kwaliteit van leven.

En daarom moeten we samen laaggeletterdheid aanpakken. Het is een sociale plicht. Ook in Drenthe proberen we mensen over te halen om hun probleem aan te pakken en naar een cursus te gaan. Met een breed bondgenootschap van overheden, instellingen en onze toppers: de vele taalvrijwilligers. Samen helpen we laaggeletterden om uit hun schulp te kruipen. Weer mee te doen. Het contact te herstellen.

Schrijvende verhalen maar ook mooi om te horen (en te lezen!)
over mensen die hun drempel hebben opgezocht, er overheen zijn
gestapt en nu kunnen zeggen: ik kan het! Een appje sturen.
Een boek lezen. De werkinstructie begrijpen. En misschien wel het
belangrijkste: je kind of kleinkind met liefde een verhaaltje
voorlezen.

Jacques Tichelaar

Commissaris van de Koning

INHOUD

- 3** **Woord vooraf**
Jacques Tichelaar
- 9** **Beste nieuwe burens**
Karin Giphart, ZA
- 13** **Een 'Pietje Bell' avontuur**
Yvonne Brill, Jasper
- 17** **Als een vlinder wil ik vliegen**
René Karst, Natasja
- 21** **Het mooiste dat ik ooit heb gekregen**
Eric van Oosterhout, Hendrik
- 25** **Toekomstdroom**
Marijn de Vries, Mariët
- 29** **Gretha**
Marga Kool, Gretha
- 33** **Tegen de wind in fietsen**
Karin Giphart, Natalia
- 39** **Eigen baas**
Eddie Zinnemers, Eppo
- 45** **Notities van de taalvrijwilligers**
- 54** **Nawoord**
Karin Giphart

Met illustraties van Yvonne Brill

voor **ZA** | door Karin Giphart

BESTE NIEUWE BUREN

De verhuishwagen is net weggereden.
Ik zag jullie, geloof ik, met jullie baby'tje naar binnen gaan.
Mag ik jullie, als eerste, verwelkomen in onze straat?
Want ik weet hoe het is om te verhuizen.
En ik weet hoe belangrijk het is om je welkom te voelen.

Jullie verhuishwagen kwam uit het zuiden van het land.
Uit Limburg. Dat is niet dichtbij.
Het is bijna drie uur met de auto.
Dat is een grote verandering.
Een mijlpaal in jullie leven, lijkt me.
Ik weet nog niet waarom jullie hier zijn komen wonen.
Misschien een nieuwe baan?
Hebben jullie veel moeten achterlaten? Familie, vrienden?
Mag ik jullie dan uitnodigen om te komen eten?

Ik kan, bijvoorbeeld, uitleggen waar alles is.
Als jullie van wandelen houden, kan ik een paar tips geven.
Ik kan jullie meenemen en alles laten zien.
Want ik wandel heel graag.
De natuur is hier zo mooi.
Hebben jullie wel eens een hunebed* gezien?

Als je me ziet, dan denk je vast: die komt hier niet vandaan.
Dat is waar: ik kom uit Afghanistan.
Dat is veel verder weg dan Limburg.

Ik woon hier al zeventien jaar.
Niet al die tijd in Odoorn, maar toch al een hele tijd.
Ik heb ook veel achter moeten laten.
Maar ik heb altijd gezegd: kijk vooruit!
Ik heb mijn cultuur moeten achterlaten.
Die past niet in een rugzak.
Het verleden is een dichtgegooid gat, zeg ik wel eens.
Het is niet altijd makkelijk, maar het leven is mooi.
Zeker hier in Odoorn.
Het leven is in mijn hand, zeg ik ook vaak.

Ik heb gewerkt bij LOFAR, bij Exloo.
Jullie weten misschien niet wat dat is.
LOFAR is de grootste radiotelescoop* van de wereld.
Ze onderzoeken daar hoe de sterren zijn ontstaan.
Ik zal dat nog wel een keer uitleggen bij een etentje.
Als jullie dat leuk vinden.
Binnenkort is ook de Midzomernacht Stilte-tocht door het gebied.
Je kunt dan heel goed zien hoe natuur en techniek samenkomen.
Als jullie willen, kunnen we daarheen gaan.
Renske kan misschien op de baby passen.
Zij woont hier twee huizen vandaan.
Als ik zelf kinderen zou hebben, zou Renske ook mogen oppassen.

Er moet vaak nog veel gebeuren in een nieuw huis.
Zeker in dit huis, denk ik.
De vorige bewoners kende ik niet goed.
Ze waren al heel oud en ze konden me niet goed verstaan.
Ik kon hen ook niet goed verstaan.
Ik bood wel eens aan om te helpen. Ik ben best handig.
Ik ben technicus* van beroep.

Dus, als ik iets voor jullie kan betekenen, laat het maar weten.
Mag ik dan een laatste vraag stellen?
Zullen we van de week even een kopje koffie drinken?

Welkom in Odoorn en hopelijk tot gauw!

AZ

Woordenlijst

- * hunebed = stenen van een grafkamer die meer dan 5000 jaar oud is
- * radiotelescoop = een soort radio-antenne waarmee je naar de sterren kunt kijken
- * technicus = een monteur, iemand die weet hoe apparaten werken en ze uit elkaar kan halen om ze te maken

voor Jasper | door Yvonne Brill

EEN 'PIETJE BELL'* AVONTUUR

Ik ben nu 34 jaar en weet weinig over de Tweede Wereldoorlog.
Er blijven wel beelden in mijn hoofd verschijnen
als ik aan mijn tienertijd terugdenk!
Als vijftienjarige was ik een rebel*.
Hoe dat kwam, geen idee...
Gewoon lekker opstandig zijn.
Misschien omdat mijn moeder was overleden.
Ach, hoe dat toen was,
dat weet ik niet meer!
Maar in Exloo, daar was veel te beleven.

Ik had drie vriendjes. We trokken altijd samen op.
Zij hadden een metaaldetector*.
Daar kun je van alles mee opsporen.
Munten, oude doosjes... Alles. Als er maar metaal in zit.
Wij gingen naar de 'Poolshoogte'.
Dat was een heuvel waar heel veel te vinden was.
Tenminste... dat werd in het dorp verteld.
Gek, ik zie het nog zo voor me.
Er waren bunkers in de omgeving.
Die werden na de oorlog opgeblazen.
Veel granaten en kogels waren daar terechtgekomen.

Leuk voor tieners om deze 'souvenirs'* op te zoeken.
Er waren zelfs fosfor-granaten gevonden!
Tenminste, dat hadden we van een oude man gehoord.
Dat het gevaarlijk kon zijn, daar dachten we niet aan.

Spannend, je ging met de detector over de grond,
zo vaak totdat er...

Er klonk BLIEP..... BLIEP. JA! Iets gevonden.

Een brok roest, wat zou daar in zitten?

Ja, dat was nou juist het mooie.

Je wist nooit wat er in zo'n brok roest zat.

Thuis hield ik mijn mond stijf dicht.

Omdat mijn vader beslist een eind aan dit alles had gemaakt.

Op een middag had ik een dik brok roest gevonden.

Met moeite bond ik het op de bagagedrager van mijn oude fiets.

Ik moest wel drie kwartier fietsen

en een van mijn banden was heel zacht.

Ineens bedacht ik dat die brok achterop mijn fiets kon ontploffen!

Eigenlijk had ik daar nog nooit over nagedacht.

Voorzichtig tilde ik de brok op en smeed het in het water.

Ik bleef even zitten en veegde mijn voorhoofd af.

Die was nat van het zweet.

Ik kon natuurlijk niet weten dat het kanaal jaren later zou worden
uitgebaggerd*.

Het baggeren* bracht van alles naar boven.

Fietsen, een auto maar ook... mijn roestbrok!

Het baggeren werd stopgezet.

Er werd gezegd dat ze iets gevaarlijks uit de Tweede Wereldoorlog
hadden gevonden.

Tjonge, als vijftienjarige was het een groot avontuur.

Maar toen ik het nieuws hoorde,

heb ik het best een beetje benauwd gehad.

Als ik de roestbrok toen niet in het kanaal had gegooid...

Hoe was mijn fietstochtje dan afgelopen?

Hoe het verder is gegaan met mij en mijn vriendjes?

Rebels waren we alle vier.

Bij huiszoekingen in onze huizen werd zoveel munitie* door de
politie gevonden, dat de hele wijk moest worden ontruimd.

Pietje Bell en zijn vrienden, ik zie ons nog zo staan.

Trots met wat we hadden gevonden. Dat zal ik nooit vergeten!

We waren vier maatjes.

Eigenlijk weet ik niet goed wat er van hen is geworden.

Een is lasser, een ander beroepsmilitair.

Misschien heeft ons avontuur de militair in die richting gestuurd?

Ik had dat ook graag gewild, maar bij het leger hadden ze al genoeg

Pietjes Bell...

Ikzelf? Ik werk in een bakkerij en help mijn vader bij het bouwen van
zijn nieuwe huis.

Ik droom nog vaak over mijn avontuurlijke jeugd en over Exloo en de
'Poolshoogte'.

Ik zou er nog wel eens polshoogte willen nemen!

Woordenlijst

- * Pietje Bell = Pietje Bell was een jongetje uit een boek geschreven in 1914 door een onderwijzer Chris van Abkoude. Het was een echte deugniet.
- * rebel = iemand die in opstand komt
- * metaaldetector = een apparaat dat metaal kan vinden
- * souvenir = een aandenken aan het moment, een cadeautje als herinnering
- * gebaggerd, baggeren = het weghalen van zand, slib en andere lagen van de waterbodem
- * munitie = vulling voor een geweer of pistool

voor Natasja | door René Karst

ALS EEN VLINDER WIL IK VLIEGEN

Natasja is een spontane en vrolijke vrouw.
Ze werkt tegenwoordig met veel plezier in de thuiszorg.
Vooral bij jonge gezinnen, maar ze zorgt ook voor haar 84-jarige oma en haar opa van 85!

Laten we bij het begin beginnen:

Natasja werd in 1980 geboren en kreeg niet veel later een broertje.
De buurman had een caravan op een camping in Wijster.
Het hele gezin werd regelmatig uitgenodigd om daar naartoe te gaan. Natasja genoot hiervan.
Ze voelde zich vrij!
Zo vrij als een vlinder.

Volgens haar ouders gedroeg ze zich vaak als een jongen.
Ze haalde kattenkwaad uit.
Klom in bomen en kwam regelmatig thuis met een scheur in haar broek. Een kind moet kind kunnen zijn.

Toen ze 13 jaar was kwam er nog een broertje bij.
Van Natasja hoefde dat niet.
'Ze had al een broertje.'
Vanaf dat moment ging het gezin niet zo vaak meer naar de camping.
En...
Natasja werd een jonge vrouw.
Als een rups die een mooie vlinder wordt.

School was erg belangrijk.
Eerst de middelbare school en toen een mbo-opleiding.
Daarna ging Natasja werken.
Haar eerste baantje was in het slachthuis*.

Ze mocht graag op de fiets naar haar opa en oma gaan.
Heerlijk fietsen met de wind door haar haar.
Zo vrij als een vlinder.

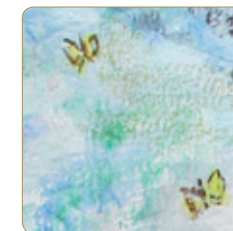
Natasja droomde van haar jeugd.
Van de camping met de mooie zomers.
Van de onvergetelijke momenten met de familie.

En dan krijgt ze een dochter.
Ze wil haar dochter een hele mooie jeugd geven.
Ze is zielsgelukkig als haar ouders een stacaravan kopen
op de camping in Wijster.
Als alleenstaande moeder ben je blij
met een plek waar je je veilig en thuis voelt.

Elke dochter is speciaal.
Elke dochter is uniek.
Elk kind verdient een mooie jeugd.
Soms komen dromen uit.
Plotseling kreeg ze een oude caravan aangeboden op een mooi
plekje op 'haar' camping.
Tranen van geluk.

Langzaam en met hulp van veel lieve mensen krijgen Natasja en
haar dochter een eigen plek en komt er rust.

*Als een vlinder wil ik vliegen
op een zachte lentebries.
Waarbij ik hoop dat ondanks alles
ik de juiste richting kies...*

En ergens op een camping in Wijster
dartelt een meisje van 10 als
een vlinder het leven tegemoet...

Woordenlijst

* slachthuis: een plek waar dieren worden geslacht

voor Hendrik | door Eric van Oosterhout

HET MOOISTE DAT IK OOI HEB GEKREGEN

Hendrik komt vrolijk mijn werkkamer binnen.
Hij is altijd vrolijk. En ik ken hem al jaren.
Hij is niet alleen. Zijn vrouw Roelie is ook mee.
Hendrik geeft mij trots een schrijfblok.
Daarop staat 'Drenthe College'.
Dat heeft hij gekregen op de cursus Lezen en Schrijven.
Daar zat hij jaren op. Nu niet meer.
Want Hendrik kan goed lezen en schrijven. Dat blijkt.
Hij heeft met een potlood meer dan drie kantjes vol geschreven.
Ik begin te lezen en Hendrik vult me zo nu en dan aan.

'Er waren eens een vader en een moeder.
Die hadden zes kinderen.
Ik was een van die kinderen.
Mijn ouders hadden ook twee kermisattracties.'

Daardoor kon Hendrik niet altijd naar school:
'want we woonden niet in een dorp of stad.'
Soms was hij wel op een school,
maar leren interesseerde hem toen niet.
Bij het dictee zei de juf: 'ga slapen'.

Hendrik ging al vroeg aan het werk in de fabriek en de bouw.
Hij trouwde.
Dat hij niet goed kon lezen en schrijven, merkte hij niet echt.

'Achtentwintig jaar zijn we samen getrouwd geweest.
Maar toen overleed ze.'

Na een paar jaar leerde hij een andere vrouw kennen.

'Ik werd verliefd op haar.'

Ze woonde toen in Coevorden. Hij kon het bijna niet vinden.

Want hij kon geen borden lezen. Maar het kwam goed.

En hij bleef bij haar wonen.

Zijn nieuwe vrouw Roelie ontdekte al snel dat hij moeite had met lezen.

Ze besloten samen dat hij weer les moest krijgen.

'Het duurde niet lang, of ik had al een brief in de brievenbus.

Dat ik voor een intake* moest komen.

Bij Het Drenthe College in Assen.

Ik naar school. Met mijn 54 jaar, mooi hè.'

Het ging goed met de les. Hendrik leerde lezen en schrijven.

'In februari was het zover.

Ik werd uitgenodigd in het gebouw van Drenthe College.

En ik kreeg van de burgemeester van Gieten ons certificaat uitgereikt. Het mooiste dat ik ooit heb gekregen.'

Er ging een wereld open voor Hendrik.

'Ik heb veel geleerd.

En niet alleen op school, maar ook thuis was ik aan het lezen.'

Hendrik vertelt me trots dat hij vaak op de rommelmarkt boekjes koopt. Bijvoorbeeld van 'De Kameleon'.

Voor zijn bruiloft schreef hij zelf de kaarten.

Hij maakt nu zijn eigen boodschappenlijstjes.

'Met mij gaat het nu heel goed.

Ik kan nu beter met anderen communiceren.

We doen van alles.

Ik schrijf ook veel verhalen.'

En hij zegt aan het eind:

'Ik ben nu 65 jaar jong.

Ik hou van het leven en ik wil alles weten en kennen.'

Ik denk terug aan hun huwelijk.

Ze vroegen mij of ik hen wilde trouwen.

Natuurlijk.

Dat wilde ik graag doen.

Want ik ben heel trots op hem en zijn nieuwe vrouw.

Het werd een mooi feest in Gieten.

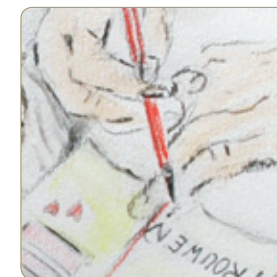
Ik had ze gevraagd een brief te schrijven.

Vertel daarin waarom je elkaar zo leuk vindt.

Ze lazen de brief voor.

Hendrik ook. Zelf geschreven. Zelf voorgelezen.

En niemand zag het traantje bij de burgemeester.

Woordenlijst

* intake = een eerste gesprek om gegevens te verzamelen

voor Mariët | door Marijn de Vries

TOEKOMSTDROOM

Vroeger was alles beter. Dat zeggen ze wel eens.
Of dat echt zo is, dat weet Mariët niet.
Maar het was wel leuk, vroeger.
Vroeger, toen ze groot werd in Klazienaveen.

Buitenspelen met de jongens. Rennen. Stoeien.
Voetballen op het schoolplein.
Toen ze over het hek met de punten klom, scheurde ze een keer
haar jas. Dat weet ze nog goed.
Voor straf moest ze daarna binnen blijven.

Of in de herfst, stiekem bloembollen pikken uit de tuin van de buren.
En die bollen dan planten in de tuin van haar ouders.
Haar vaders verbaasde gezicht om al die bloemen in de lente!
Ze moet nog lachen als ze eraan denkt.

Of die zomerdag, toen het zo warm was dat alle ramen bij de buren
open stonden.
En zij met haar vriendjes voor spook gingen spelen.
Hup, met een wit laken om bij de buren naar binnen.
Door het raam. Boooooee!
Het buurkind schrok zich een hoedje. Gillen en huilen.
Dat was wel zielig. Maar ook grappig.

Ja, ze heeft een leuke kindertijd gehad.
Nu is Mariët 43 en heeft ze zelf kinderen.
Vier heeft ze er. Twee zonen en twee dochters.

Ze is nog steeds graag buiten, ze houdt nog steeds van spelen.
Net als vroeger. Lekker mountainbiken. Of tafeltennissen.

En Mariët weet van aanpakken.
Behangen. Schilderen. Alles doet ze zelf.
Binnenkort kan ze in haar nieuwe woonruimte. Daar is ze trots op.
Want nu woont Mariët nog in de opvang voor vrouwen.
Het wordt tijd dat ze weer een eigen huis heeft.

In de liefde was het niet altijd makkelijk.
Drie mannen heeft ze versleten.
Maar geen van allen gaven haar de ruimte.
Lieten haar niet zijn wie ze is. Altijd strijd was het.
En waarom? Omdat zij de dingen graag op haar eigen manier doet.
Daar is toch niks mis mee?
Nu is ze alleen, en dat bevalt haar best.

Ze is een trotse vrouw. En een trotse moeder.
Haar kinderen komen altijd op de eerste plaats.
Wat zou ze haar kinderen graag net zulke mooie herinneringen
geven als ze zelf heeft.

Herinneringen aan winkelen met opa en oma.
Alle kleinkinderen mochten mee.
En iedereen kreeg geld van opa en oma.
Ze mochten allemaal zelf weten wat ze ervan kochten.
Kleren. Of iets anders.
Het maakte niet uit: opa en oma vonden alles goed.

En daarna gingen ze uit eten.
Naar een restaurant bij het station in Emmen.
Opa nam daar altijd een hamburger speciaal.

En knoeien dat hij dan deed.
Als de borden afgeruimd waren, kon je aan het
tafelkleed precies zien waar hij gezeten had.

Bij haar andere oma vond ze het minder leuk.
Die was naamziek: ze trok de kleinkinderen die
naar haar vernoemd waren altijd voor.
Mariët was niet naar haar vernoemd.
Haar twee zussen wel. Die kregen heel dure cadeaus op hun
verjaardag: een brommer, of een dure pop.
En Mariët kreeg 25 gulden.

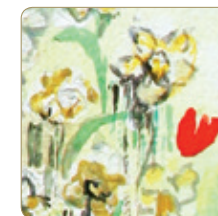
Daar heeft Mariët wel wat van geleerd.
Ze trekt geen van haar kinderen voor.
Ze zijn voor haar allemaal gelijk. Ook haar oudste dochter.
Die heeft een lichamelijke en verstandelijke beperking en ADHD*

Voor zulke kinderen is er bijna niks als ze volwassen worden.
Geen werk. En dus geen geld.
Daarom wil Mariët een uitzendbureau beginnen.
Speciaal voor mensen als haar dochter.
Zodat zulke mensen dezelfde kansen hebben als alle andere
mensen.

Dat uitzendbureau, dat is Mariëts toekomstdroom. En haar eigen
huis. Dat is al bijna geen droom meer, dat is al bijna echt.
Vroeger was alles beter, ja.
Maar Mariët weet het zeker: de toekomst wordt het best!

Woordenlijst

* ADHD = iemand met ADHD kan zich vaak niet concentreren
en is vaak druk

voor Gretha | door Marga Kool

GRETHA

In Drenthe woon je niet in Erica, je woont er op!
Daar is Gretha geboren: op Erica!

Drents meisje met blond haar en met de liefste,
verdrietigste moeder van de wereld.

Nu is Gretha grijs.

Dat komt van het leven: vierenvijftig jaar lang.

In elke vrouw woont het kind dat ze ooit is geweest.
Maar Gretha had vroeger niet veel kans om kind te zijn.

Er waren problemen waar je beter maar niet te vaak
aan moest denken, laat staan over praten.

Het broertje dat stierf toen hij zes was, de vader,
de moeder die het niet aan kon.

Omdat op school alle woorden dronken over de bladzijde
dansten, en ze te moe was om cijfers te onthouden,
ging ze naar Emmen, naar de school van de nonnen.
Daar leerde ze alles in de praktijk.

Bijvoorbeeld in 'Avondrust' bij de oude mensen,
leerde ze dat je blij wordt van binnen
als je lief bent met je hart en je handen.

Die zorgzaamheid raakte ze daarna nooit meer kwijt.
Soms hangt ook nog even de geur van de snoepwinkel van
'Jamin' om haar heen.

Of de herinnering aan de familie met de twee kinderen,
waar ze leerde dat een gezin ook echt een gezin kan zijn.

Thuis bij Gretha was dat anders.
Heel anders! Geen wonder dat ze daarom van school ging,
als meisje van veertien.

Zo was dat in die tijd.
De vader, de broertjes, de scheiding,
de moeder die opgenomen moest worden.
Achtien was Gretha en iedereen was weg.

Ze miste haar moeder wanhopig.
Elke dinsdag, twaalf jaar lang, ging ze haar in 'de Stichting'
bezoeken: samen iets leuks doen, wat lopen, wat eten.
Nog steeds mist ze haar moeder iedere dag.

Wie leeft reist langs sombere, donkere wegen.
Maar de liefde is licht!
Die straalt van Gretha's gezicht als ze het over haar Roel heeft,
haar nummer één, het geluk van haar leven!
'Hij viel niet op blondjes, maar hij viel wel op mij', zegt ze.
Meer dan twintig jaar al kust hij haar somberheid weg.

Prachtig toch, hoe hij haar uit de put kan trekken,
en haar moed geeft en kracht.
'Zonder hem was ik er niet meer geweest', zegt Gretha en ze lacht.

Wacht, dan zijn er natuurlijk nog de twee huisgenoten:
Tobas de hond en Henkie de papegaai,
met zijn vieren gezellig op stee*.
Op Erica!

Denk niet dat Gretha op haar mondje is gevallen.
'Ze hebben lang genoeg over me heen gelopen',
zegt Gretha. 'Dat laat ik niet meer gebeuren.'
Trots gaat ze al twintig jaar weer naar school,
waar ze de woorden de baas is geworden.

'Op en af', zegt Gretha als je vraagt hoe het gaat.
Want soms doet haar lijf niet meer wat ze wil.
Soms heeft ze nergens zin in.
'Ga achter de naaimachine', zegt Roel.
'Dat heb je altijd leuk gevonden.'
Maar tegenwoordig gaat ze het liefst naar de bingo.

De bingo is net als het leven: je krijgt een kaart met getallen.
Je hoopt dat je wint, maar je weet nooit hoe de balletjes rollen.
het kan mee- en tegenvallen:
soms stomme pech en ineens heb je zomaar geluk.

De cijfers van een leven.
Het verhaal van een liefde.
54- 6- 14- 18- 12- 2- 4- 20- 1
'Bingo!' roept Gretha. 'Ik heb BINGO!'

Woordenlijst

* op stee = in huis blijven, thuis

voor Natalia | door Karin Giphart

TEGEN DE WIND IN FIETSEN

De zon gaat al onder op het heideveldje ten noorden van Nieuw-Balinge.

Dit is het mooiste moment van de dag om daar te zijn.

Want dan zie je de prachtige kleuren van de heide.

En je hoort geluiden van dieren, van de wind en van het krakende hout.

Je kunt er ver kijken en je hebt er veel schapen die loslopen.

Het is een plek waar je tot rust komt.

En het doet de 37-jarige Natalia denken aan haar geboorteland.

Ze had eerder zelfs een vosje gezien. Heel even.

Toen dook het weer weg.

Natalia gaat vaak met haar man Henk en hun dochtertje, Olivia, naar dit veldje.

Alleen vandaag is hij niet mee. Hij moest werken.

Maar het was zo'n mooie dag. Hij vond dat zij wel moest gaan.

'Geniet ervan, nu het nog kan', zei hij.

'Als je een baan vindt, heb je geen tijd meer.'

Ze wil inderdaad weer gaan werken, maar haar Nederlands is nog net niet goed genoeg.

Ze moet het beter kunnen schrijven.

Ze is net van plan om weer naar huis te gaan.

Ze wil gaan koken en haar dochtertje is moe.

De picknickspulletjes zitten al terug in de mand.

Het kleed is al opgevouwen.

Ze doet net de schoentjes van Olivia goed.

Dan hoort ze stemmen.

Achter een paar bomen verderop komen een jongen en een meisje tevoorschijn.

De jongen loopt met zijn telefoon te zwaaien.

'Nee, hier heb ik ook geen bereik.

Helemaal niets gewoon. Dat kan toch niet?'

'Misschien iets verder op het veld wel', zegt het meisje rustig.

De jongen probeert zijn telefoon steeds hoger te houden.

'Anders volgen we toch die groene paaltjes die we net zagen', zegt het meisje.

'Goedendag, bent u verdwaald?' vraagt Natalia.

'O, dag, mevrouw, weet u misschien hoe we weer het beste bij de weg kunnen komen?'

U. Ze zeggen u tegen haar.

Dat vindt Natalia fijn.

Ze heeft vanochtend nog een beetje geklaagd tegen Henk.

Weet je wat ik nog steeds moeilijk vind in Nederland?

Iedereen zegt jij en jou tegen onbekenden.

Dat is best raar, want de woorden zijn er gewoon: u en uw.

'Ik zeg altijd u en uw, als ik iemand niet ken. Dat vind ik netter.'

Henk knikte en glimlachte.

Misschien had ze het wel normaal gevonden, als ze hier was geboren. Maar ze komt uit Kirgizië.

Dat ligt in de voormalige Sovjet Unie.

Haar moedertaal is Russisch.

Als mensen vragen waar ze vandaan komt, zegt ze ook vaak

'Rusland'. Want dat kennen ze.

Maar niemand weet waar Kirgizië ligt.

Haar moeder werkte in de kinderopvang en ze woonden bij haar oma, omdat haar ouders waren gescheiden.

In die tijd wisten mensen in Moskou erg weinig over andere culturen. Ze wisten gewoon niet hoe mensen in de andere delen van Rusland leefden.

In Kirgizië wonen maar 5 miljoen inwoners, maar het is wel vijf keer zo groot als Nederland.

Eens zat Natalia met haar familie in de trein naar Moskou.

Ze waren netjes gekleed.

Mensen vroegen waar ze vandaan kwamen. Kirgizië? O, echt?

'Ze dachten dat we niet in huizen woonden maar in yurts.

Dat zijn grote ronde tenten die vooral vroeger werden gebruikt door volkeren die geen vaste woonplaats hadden.'

'Dat gebeurt hier ook wel eens met toeristen', zei Henk.

'Die denken dat Nederlanders nog steeds op klompen lopen.'

'Precies.'

Na school heeft Natalia een opleiding tot secretaresse gevolgd.

Ze ging werken in een boekhandel. Ze had nog geen relatie.

Haar vriendinnen wel. Haar beste vriendin vond dat ze zichzelf maar moest inschrijven bij zo'n relatiebureau.

Maar dat wilde ze niet. Waarom zou ze?

Als het zo moest zijn, dan moest dat maar zo zijn.

En uiteindelijk ontmoet je toch iemand. In haar geval dus Henk.

Dat is echt een Nederlandse naam, Henk.

Ze had hem ontmoet op zijn vakantie in Kirgizië.

Hij sprak geen Russisch en zij geen Nederlands.

Gelukkig spraken ze allebei een beetje Engels.

Natalia wist niets over Nederland, maar ze vond het niet erg om te verhuizen. Voor de liefde doe je dat.

In 2005 is ze naar Nederland gekomen.

Ze woonden in Noord-Brabant waar hij een eigen zaak had.

Ze had weinig last van heimwee.

Ze volgde de inburgeringscursus en slaagde voor haar rijbewijs.
Na een opleiding werkte ze in Gemert* in de zorg.

Tijdens de Paasdagen waren ze voor een paar dagen weg en
logeerden ze in een hotel in Lisse.

Vanuit het hotel keek je uit over velden vol narcissen*.

Het was zo mooi! Alles was geel.

Het gaf haar een heel blij en gelukkig gevoel.

Ze dacht: 'Als ik nu in verwachting raak, krijgen we een heel lief
en gelukkig kindje.'

Dat gebeurde ook. In 2011 werd Olivia geboren.

Een heel apart kind: blond met blauwe ogen.

Zij spreekt Russisch met Olivia en met Henk Nederlands.

Daar heeft Olivia geen moeite mee.

Natalia en Henk besloten om naar Drenthe te verhuizen. Waarom?

Omdat de huizen hier niet zo duur zijn.

Natalia heeft het huis gekozen dat haar een goed gevoel gaf.

Dat is belangrijk.

Als je in een huis stapt, voel je eigenlijk meteen of het een goed huis
is om in te wonen. En dat had ze hier.

Ze wonen hier nu iets meer dan een jaar.

Natalia gaat inmiddels graag naar de bibliotheek.

Die is hier leuker dan in Gemert.

Ze ontmoet er altijd vriendelijke mensen.

En daar kan ze haar dochttertje uit een boek voorlezen.

Maar hier in Nederland heb je geen bergen.

Die mist ze wel een beetje. Ze mist ook het weer in Kirgizië.

Hier moet je bijna altijd met de wind tegen terug fietsen.

Daar heeft ze een hekel aan.

Maar het veldje is zo mooi dat ze het ervoor over heeft.

Natalia legt aan de twee jonge mensen uit hoe ze de weg
kunnen vinden.

Ze wandelen met zijn allen weg van het veldje.

Dan begint ze over Kirgizië te vertellen.

'O, dat ligt tegen de grens van China', zegt het meisje.

'Dat klopt', zegt Natalia verbaasd.

'Ik heb weer bereik', roept de jongen.

'Stop die telefoon maar in je zak, we weten al waar we zijn',
zegt het meisje.

'Ja, maar ik wilde eigenlijk vragen of u even een foto van ons
zou willen nemen', zegt de jongen.

Hij kijkt Natalia aan.

Ze knikt, neemt de telefoon aan en maakt een mooie foto
van de tieners.

'Dank u wel.'

'Graag gedaan', zegt ze.

Zij en haar dochttertje staan inmiddels bij haar fiets.

'Spasibo', roept het meisje.

'Wat zeg jij?' vraagt de jongen.

'Dat is Russisch. Voor dank je wel.'

'Spasibo', roept hij nu ook.

Natalia lacht en zwaait.

Zo zie je maar weer.

Mensen beginnen steeds meer te weten over andere culturen.

Woordenlijst

* Gemert = een dorp in de provincie Noord-Brabant

* narcissen = een soort bloemen, meestal geel van kleur

voor Eppo | door Eddie Zinnemers

EIGEN BAAS

Als Eppo thuiskomt van zijn werk,
zijn jas ophangt, de kamer in loopt,
om zich heen kijkt, is hij trots
en denkt: hier ben ik baas, eigen baas.

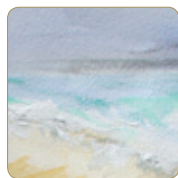
Hij denkt ook aan vroeger,
toen hij nog bij zijn ouders woonde,
aan zijn broer, waar hij mee speelde,
maar die er helaas niet meer is.

Baas zijn in eigen huis, valt niet mee.
Eppo doet de was, kookt, stofzuigt.
Dat werk doen, maakt hem weer trots,
want hij is hier de baas, eigen baas.

Voor het raam sluit hij zijn ogen,
opgetogen*, onbewogen.
Hij loopt weer op het Zeeuwse strand.
Zijn voeten in het zachte, zilte* zand.
Hij luistert naar het zacht gefluister
van de wind en van de zee,
naar het krijsen van de meeuwen,
ook al zijn het er maar twee.
Waar het water wazig* eindigt
en de lucht misschien begint,
speelt de wind met ranke* boten,
spelen boten met de wind.

Hij opent zijn ogen, is weer eenenveertig,
kijkt naar zijn door het werk geruwde handen.
Hij heeft meestal handschoenen aan.
Toch zegt zijn baas dat hij groene vingers* heeft.

Ging hij vroeger naar Zeeland,
nu reist hij met vliegtuig of bus,
naar verre, vreemde landen,
naar ruige bergen en mooie steden.
Hij bezoekt koele kerken, kastelen
of ligt lekker lui op zonnige stranden.

De hele week in het groen: harken in parken,
zaaien en maaien, sproeien en snoeien.
Nu niet net als thuis eigen baas, helaas.
Wie weet, straks wel in een tuincentrum.
En natuurlijk gaat hij vaak naar zijn ouders.
Om te praten, om een hapje mee te eten,
om de planten verzorgen... maar vooral...
om de kippen te voeren...

Kippen

‘Wat was er het eerst?’, vroeg vader toen.
‘Was het de kakelende kip of het kale ei?’
Daar dacht hij aan, keek naar haan en hoen,
ondertussen gooide hij wat voer op de klei.

In gedachten zijn zussen en oudere broer,
die waren er in ieder geval eerder dan hij.
Met broerlief deed hij soms dingen, stoer,
maar ineens was het over, was het voorbij.

’t Kippenkoppel* vocht wild om het graan,
de trotse haan bekeek eigenwijs de hennen.
Hij zag het, dacht met een lach en een traan
aan thuis, zijn jeugd, de school, het onbegrip.
keek naar de kippen en zag ze hard rennen,
besloot toen: natuurlijk, eerst was er de kip.

Eppo, heb je nog even?

Hè, ik heb nog zo veel vragen.

Was ik maar een reporter.

Een journalist van zo’n huis-aan-huisblad.

Zo’n blad dat in iedere woonplaats wordt rondgebracht.

Reken maar dat ik zou weten welke vragen ik zou stellen.

Ik zou Eppo op straat interviewen*, vlakbij zijn huis.

Weet je, ik doe het gewoon...

Eens even kijken. Ah, daar loopt hij.

Fiets aan de hand, sporttas op de pakjesdrager.

Eppo heeft een volle bos haar en is één meter tachtig.

Dag Eppo, heb je even?

Ik vraag me namelijk af wat je zoal doet

nadat je de kippen hebt gevoerd.

Of ik even heb?

Man, man, eigenlijk heb ik geen tijd.

Ik heb het te druk met mijn hobby’s.

(Eppo wil op zijn fiets stappen.)

Kom op, Eppo, ik heb maar een paar vraagjes.

Vijf minuten?

*Goed, vijf minuten dan, maar dan moet je wel opschieten,
want ik ben op weg naar de sportschool.*

De sportschool?

Ja, elke zaterdagmiddag ga ik naar de sportschool.

Daar stap ik op de spinfiets* om ongeveer een uurtje te spinnen*.

Dat is hard fietsen op muziek, onder begeleiding van een coach.

Geweldig, ik raak dan veel energie* kwijt.

Dan denk ik even niet aan moeilijke en vervelende dingen.

(Eppo's ogen glimmen.

Hij heeft zichtbaar plezier, alsof hij al aan het spinnen is.)

Spinnen op muziek. Je houdt van muziek?

Jazeker, muziek is heel belangrijk in mijn leven.

Iedere donderdag ga ik naar het mannenkoor.

Het koor zingt prachtig en ik ben een bariton*.

O ja, voor ik het vergeet, ik ga naar de kerk.

Daar wordt natuurlijk ook gezongen.

Ik heb veel vrienden uit de kerk en ook een speciale vriendin.

Ze woont vlak bij mij, in dezelfde flat.

Dankjewel Eppo, dat waren mijn vragen.

Wat? Heb je geen vragen meer?

Je hebt de vraag over mijn bijzondere hobby nog niet gesteld.

Maar als je dat niet wilt weten, dan...

(Hij zit al bijna op z'n fiets.)

Ho, wacht even, welke bijzondere hobby heb je dan?

Ik spaar bierglazen. Ik heb er ongeveer driehonderd verzameld.

Driehonderd glazen uit allerlei landen.

Een prachtige hobby.

Maar nu ga ik, er moet gespind worden. Tot ziens!

(Eppo stapt op zijn fiets en rijdt snel weg.

Jammer, ik had hem nog willen vragen of hij die glazen ook allemaal heeft leeggedronken.)

Woordenlijst

- * opgetogen = vrolijk
- * zilte = naar zout smakend
- * wazig = niet goed te zien, vaag
- * ranke = slanke
- * groene vingers = goed met planten en bloemen
- * een kippenkoppel = een aantal kippen
- * interviewen = vragen stellen
- * spinfiets en spinnen = heel snel fietsen maar dan op een apparaat dat niet vooruitkomt.
- * energie = de kracht om te bewegen
- * slungelig = een beetje onhandig bewegen doordat iemand lang is
- * bariton = iemand die laag zingt

Notities van de taalvrijwilligers

De verhalen zijn gebaseerd op de herinneringen van Drentse taalcursisten. Hun taalvrijwilligers/taaldocenten hielpen bij het op papier zetten van de herinneringen door ze te interviewen. Hieronder volgen een paar stukjes uit de notities van de taalvrijwilligers/docenten.

Uit de notities over ZA

door Ingrid Jeuring

ZA is een vluchteling uit Afghanistan. Hij was technicus en deed iets met radio(golven). Hij is alleen. Hij heeft in Nederland gewerkt bij Lofar en is nu werkzoekend. Hij heeft op meerdere plaatsen in Drenthe gewoond en woont nu in Odoorn, een klein dorp ten noorden van Emmen. Hij heeft zijn verleden in een diep gat begraven en wenst dit gat niet te dempen. Hij is dankbaar voor het leven hier en is heel reëel t.a.v. inburgeren/participeren.

Hij zegt letterlijk: 'Ik kan mijn cultuur niet meenemen in mijn rugzak, hier is het anders en dat is goed.' Het zou in zijn land onvoorstelbaar zijn dat hij met twee vreemde vrouwen (zijn taalmaatje en ik) in een aparte ruimte vrijuit kan praten en dat hij tijdens het eten af en toe een wijntje drinkt.

Wat hij erg mist is het contact met buurtgenoten: hij heeft meerdere pogingen gedaan zijn burens uit te nodigen voor nadere kennismaking middels een etentje maar telkens is dat afgezegd omdat de burens een verjaardag hadden, een andere afspraak hadden enzovoorts.

Hij zegt daarover: 'Waarom is het zo moeilijk contact te maken?'

Uit de notities over Jasper

door Peter Gemser

Jasper is een 34-jarige vrijgezel. Een nuchtere goedlachse jongeman. Type doe-maar-gewoon. Hij was wel een soort Pietje Bell: vol kattenkwaad en kwajongensstreken. 'Als 15-jarige ben ik met 3 vriendjes die een metaaldetector hadden, naar de Poolshoogte bij Exloo gegaan om wat 'bodemonderzoek' te doen.' Zijn vrienden waren altijd zeer geïnteresseerd in het oorlogsverleden van de streek. Ze wisten ook van het bestaan van een paar Duitse bunkers. Tegen het eind van de oorlog waren die door de Duitsers opgeblazen waardoor de aanwezige voorraad munitie en andere explosieven over de directe omgeving werden verspreid, al dan niet geëxplodeerd.

Met de metaaldetector werd naarstig gezocht naar 'souvenirs' uit WO2. De buit bestond vooral uit klompen roest, waar springstof in zou kunnen zitten. Dat kon je aan de roestige buitenkant niet zien. Natuurlijk wist mijn pa hier helemaal niets van en dat was maar goed ook want dan zou de lol er wel erg snel vanaf zijn.

Mondje dicht dus. Zo ook die keer dat ik met mijn buit, een groot stuk roest, op de bagagedrager na een middagje avonturen, naar huis fietste.

Die trip duurde wel drie kwartier en onderweg bedacht ik dat als die klomp ontplofte ik weleens goed in de kreukels kon raken. Ik heb dat ding voorzichtig van de fiets gehaald en in het kanaal gesmeten. Wist ik veel dat dat een paar jaar later uitgebaggerd zou worden?

Uit de notities over Natasja

door Peta Dijkstra en Tineke van Dijken

Natasja komt uit een gezin van drie kinderen waarvan zij de oudste is. Op het moment heeft ze een baan in de thuiszorg, waar ze met veel plezier en enthousiasme over verteld. Naast jonge gezinnen heeft ze ook de zorg voor haar 85-jarige opa en 84-jarige oma. Natasja heeft een 10-jarige dochter en is alleenstaande moeder. Ze woont in een gezellige straat en heeft veel contact met de burens. Mede doordat haar dochter speciaal onderwijs volgt en door een oproep van de gemeente Hoogeveen, volgt ze nu met veel animo de taallessen van het Taalhuis. Ze is erg tevreden over de school in Emmen waar haar dochter les krijgt. Dit komt mede door het winkelproject om het rekenen te ondersteunen.

De camping te Wijster speelt een grote rol in het leven van Natasja en haar dochter en verdere familie. Haar ouders zeiden ook vaak dat ze zich als een jongen gedroeg en veel kattenkwaad uit haalde. Ze klom in de hoogste bomen en haar broeken waren nooit heel.

Haar dochter heeft haar een keer opgeschrikt door op haar buik te gaan liggen in het zwembad zodat het leek of ze overleden was. Niets aan de hand, ze was de bodem aan het bekijken.

Ze is trots op haar dochter omdat ze samen het speelgoed dat haar dochter niet gebruikt naar de speelgoedbank hebben gebracht.

Uit de notities over Hendrik

door Eric van Oosterhout

Hendrik is een man die altijd vrolijk is. Hij is 65 jaar oud en is getrouwd met Roelie. Zijn trouwdag was een bijzonder moment voor ons beiden.

Met veel trots heb ik Hendrik en Roelie in Gieten getrouwd. Op hun bruiloft lasen ze elkaar een zelfgeschreven brief voor. Een speciaal moment omdat Hendrik op 54-jarige leeftijd weer naar school ging. Vroeger kon Hendrik niet altijd naar school, zijn ouders hadden twee kermisattracties en 6 kinderen. Op vroege leeftijd werkte hij in een fabriek en in de bouw. Nu hij op late leeftijd weer naar school is gegaan kan hij makkelijker communiceren, schrijft hij zijn eigen boodschappenlijstjes en zelfs verhalen.

Uit de notities over Mariët Lübbers

door Lena Mencke

43 jaar. Sportief type. Ze ziet er sportief uit en je maakt al gauw een praatje met haar. De kinderen zijn haar drijfkracht. Daar doet ze het voor. De oudste dochter heeft LVB (Lichamelijke en Verstandelijke Beperking) en ADHD. Daarom wil ze een uitzendbureau beginnen voor mensen met LVB. Op deze manier kunnen deze mensen een eigen baan en inkomen hebben en bovenal zelfstandig in de maatschappij staan. Hier wil ze haar levenswerk van maken. Ze is ambitieus.

De ouders van haar vriendin hebben in haar jeugd heel veel voor haar betekend. Altijd werd er tegen haar gezegd:

‘Zorg dat je gaat leren, zo krijg je een goede baan. Zo kun je een toekomst opbouwen.’ Deze les is ze nooit vergeten. Ze stimuleert haar kinderen ook om te gaan leren.

Toen Mariët 15 jaar was mocht ze met andere meiden (die ouder waren dan zij) naar de jeugdsoos. Maar van haar vader mocht ze beslist niet naar de discotheek (De Barrage in Klazienaveen). Vader zei dan: ‘Ik hou je in de gaten. Als ik zie dat je in De Barrage bent, haal ik je daar persoonlijk op.’ De jeugdsoos duurde tot 22.00 uur. Daarna toch stiekem met de meiden naar de discotheek. Voelde zich zo ontzettend ongemakkelijk. Ze heeft nog nooit zo vaak om- en rondgekeken of haar pa er aankwam. Om 23.00 uur was ze thuis. Ze heeft het gelijk maar opgebiecht bij pa. En wat blijkt? Vanaf de volgende week mocht ze van pa naar de discotheek. Had ze de hele tijd in de rats gezeten om niks.

Uit de notities over Gretha

door Tineke Roona

Elke woensdagmiddag spreken Gretha en ik af. Ze staat me vaak al op te wachten met een bedachtzame blik. Een vrouw van 54, grijs haar en een bril op. Ze is geboren in Erica. Op mijn vraag hoe het gaat krijg ik altijd als antwoord: ‘Het gaat op en af.’ En dat heeft alles te maken met het feit dat het leven niet altijd aardig voor Gretha is geweest en daar worstelt ze mee. Haar ouders gingen scheiden toen Gretha een jaar of 18 was. Ze was stapelgek op haar moeder en had er veel last van dat ze haar moeder niet meer dagelijks om zich heen had. Ze mist haar moeder nog elke dag. In de 12 jaar dat haar moeder in de Veltmanstichting in Weiteveen zat ging ze elke dinsdagmiddag

naar haar moeder toe om leuke dingen te doen: even winkelen, ergens eten, een stukje in de auto rijden. Het zijn dierbare herinneringen voor Gretha.

Zij en Roel zijn nu al meer dan 20 jaar gelukkig met elkaar. Hij is haar steun en toeverlaat. Geeft haar kracht, trekt haar uit de put wanneer dat nodig is en heeft humor. Ze zijn aan elkaar gewaagd. Dat komt omdat Gretha ook niet op haar mondje is gevallen.

Ze zegt: 'Ze hebben lang genoeg over me heen gelopen en dat laat ik niet meer gebeuren.' Samen met Roel woont ze in Erica.

Volgens Gretha is haar levensverhaal niet compleet zonder te noemen dat ze nog 2 huisgenoten heeft. Stralend vertelt ze over Tobas de hond en Henkie de papegaai.

Uit de notities over Natalia

door Peter Gemser

Ik ben geboren in Froenze, de hoofdstad van de Republiek Kirgizië van de voormalige Sovjet Unie. Toen de Sovjet Unie uit elkaar viel werd de stad hernoemd in Bisjkek. Als mensen vragen waar ik vandaan kom zeg ik 'Rusland' dat kennen ze van Kirgizië hebben de meesten nooit gehoord. Mijn ouders waren gescheiden en we woonden bij oma. Moeder werkte in de kinderopvang. Mijn moedertaal is Russisch.

Wat opviel was dat de mensen in de SU tijd erg weinig wisten van de leefomstandigheden en andere culturen. We zaten in de trein naar Moskou en zagen er goed verzorgd uit en waren netjes gekleed. De mensen keken ons aan en vroegen toen waar we vandaan

kwamen. Ze wisten gewoon niet hoe mensen in de andere republieken leefden. Ze dachten dat we niet in huizen woonden maar in yurts. Dat zijn grote ronde tenten die vooral vroeger werden gebruikt door het rondtrekkende volk.

Aan kinderen hadden we niet gedacht. Ik dacht dat als we kinderen zouden krijgen dat wel zou gebeuren. Maar het is wel een apart verhaal:

We waren tijdens de paasdagen voor een paar dagen weg en logeerden in een hotel in Lisse. Vanuit het hotel keek je uit over velden vol narcissen. Het was zo mooi! Alles was geel. Het gaf me een heel blij en gelukkig gevoel en toen dacht ik: 'Als ik nu in verwachting raak, krijgen we een heel lief en gelukkig kindje' en dat gebeurde ook. In 2011 is onze dochter Olivia geboren. Een heel apart kind: blond met blauwe ogen. Met haar spreek ik thuis Russisch en mijn partner Nederlands. Ze is tweetalig.

Wat ik nog steeds moeilijk vind in Nederland: hoe we met elkaar omgaan. Iedereen zegt 'jij' en 'jou' tegen onbekenden en dat deden we niet in Kirgizië. Wel zijn de mensen hier erg vriendelijk. Wat ik hier helemaal niet leuk vind is tegen de wind in fietsen.

Uit de notities over Eppo

door Joke Strijker

Eppo is 41 jaar en de jongste uit een gezin van vier kinderen, 2 meisjes en 2 jongens. Hoewel Eppo niet meer bij zijn ouders woont, vindt hij het leuk de kippen van zijn ouders te verzorgen. Maar hij heeft meer hobby's: zo spaart hij bierglazen en heeft hiervan ongeveer 300 stuks uit verschillende landen. Iedere donderdagavond gaat hij naar het

mannenkoor, waar hij een bariton is en gaat hij zaterdagmiddag naar de sportschool om te spinnen (heel hard fietsen). Vanuit de kerk heeft hij veel vrienden, en een speciale vriendin die in het zelfde appartementencomplex als hij woont.

Een mijlpaal in zijn leven was dat hij zelfstandig ging wonen. Omdat Eppo alleen woont, heeft hij het naast zijn fulltime baan druk met het huis op orde houden, koken, wassen. Maar je hoort hem niet klagen want zelfstandig wonen betekent ook dat je je eigen baas bent en je huis kunt inrichten zoals jij dat wilt en dat is fijn. Eppo werkt al een behoorlijk aantal jaren in de groenvoorziening, maar wil nu graag gaan werken bij een tuincentrum.

Vroeger ging hij met zijn ouders op vakantie altijd naar Zeeland, maar de laatste jaren gaat hij met een georganiseerde reis en komt daardoor ook in het buitenland.

Nawoord

De taalcursist als bron

Lokale Liefde ontstond tijdens mijn workshop ‘Het Gouden Uur.’ Daarin laat ik taalcursisten een dierbare herinnering opschrijven en aan elkaar voorlezen. Mensen denken dan aan hun familie, aan hun vrienden, aan hun jeugd, de eerste verliefdheid, school, werk, kinderen, en aan alle speciale plekken waar ze met elkaar samenkomen. Dat zijn altijd bijzondere momenten. Er wordt gelachen, meegeleefd en soms ook gehuild. Het delen van ervaringen is iets wat alle mensen nodig hebben.

Iedereen heeft een bijzonder verhaal. Meerdere verhalen. Zelfs de mensen die roepen: ‘ik heb niets meegemaakt!’ Na afloop van de workshop is er altijd een gevoel van saamhorigheid: we hebben elkaar iets gegeven van onszelf. We hebben naar elkaar geluisterd. We voelden ons begrepen en gesteund. Zo simpel kan het zijn.

In deze vijfde bundel van Lokale Liefde mochten schrijvers/dichters uit regio Drenthe aan de slag met bijzondere herinneringen van lokale taalcursisten, waarbij ook een rol voor de taalvrijwilligers/docenten was weggelegd. Met als voorwaarde: het moet leesbaar zijn voor de taalcursisten zelf!

Het was helemaal niet moeilijk om schrijvers en dichters te vinden die wilden meewerken en de taalvrijwilligers waren zo mogelijk nog enthousiaster. Zij interviewden hun taalcursisten en gaven hun notities aan de schrijvers.

Dank jullie, taalcursisten, voor jullie openheid en voor het vertrouwen dat jullie schonken. Het is niet niets om je herinneringen weg te geven aan een schrijver die er iets nieuws van maakt.

Dank jullie, taalvrijwilligers, docenten en organisaties voor de interviews, voor jullie inzet en betrokkenheid!

Dank jullie, schrijvers, voor jullie creativiteit en jullie liefde voor taal. En Yvonne Brill voor de prachtige illustraties!

Karin Giphart

Over Lokale Liefde

In de serie Lokale Liefde vertellen taalcuristen hun verhaal. In deze reeks verschenen eerder de edities Overijssel, Utrecht, Zuid-Holland en Brabant. Taalvrijwilligers, taaldocenten, bekende schrijvers en lokale illustratoren: zij helpen allemaal om de lokale verhalen van cursisten op papier tot leven te wekken. Zo worden bijzondere herinneringen unieke verhalen. Zo blijven ze voor altijd bestaan!

Over Stichting Lezen & Schrijven

'Vroeger had ik schulden, nu een eigen huis.' 'Omdat ik begrijp wat ik eet, ben ik 30 kilo afgevallen.' Dit zijn uitspraken van twee van de 2,5 miljoen laaggeletterden in Nederland. Laaggeletterden die beter leren lezen, schrijven en rekenen hebben een grotere kans op een gezond en gelukkig leven.

Stichting Lezen & Schrijven maakt laaggeletterdheid onderwerp van gesprek bij publiek en politiek en ondersteunt in het hele land honderden gemeenten, instellingen, bedrijven, docenten en vrijwilligers bij het organiseren van scholing.

Meer informatie: lezenenschrijven.nl en taalvoorhetleven.nl.

*Voor zijn bruiloft schreef hij zelf de kaarten.
Hij maakt nu zijn eigen boodschappenlijstjes.
'Met mij gaat het nu heel goed.
Ik kan nu beter met anderen communiceren.
We doen van alles.
Ik schrijf ook veel verhalen.'
En hij zegt aan het eind: 'Ik ben nu 65 jaar jong.
Ik hou van het leven en ik wil alles weten en kennen.'*

Quote uit:

'Het mooiste dat ik ooit heb gekregen'

In Lokale Liefde vertellen taalcursisten uit Drenthe een bijzondere lokale, herinnering. Taalvrijwilligers en docenten schreven deze verhalen op. Karin Giphart en verschillende Drentse auteurs en illustrator lieten zich hierdoor inspireren. Deze authentieke en inspirerende verhalen in begrijpelijke taal zijn gebundeld.

Als oefenmateriaal én als inspiratie voor andere taalcursisten en taalvrijwilligers. Want iedereen kan de stap zetten om beter te leren lezen en schrijven.

En iedereen kan een bron zijn van verhalen.

Ken je iemand die moeite heeft met lezen en schrijven?

Of ken je iemand die taalvrijwilliger wil worden?

Bel naar 0800-023 44 44 voor advies.

DIT BOEKJE HEEFT HET

KEUDEMERK